MEMO AAN DE GEMEENTERAAD

11 februari 2025

Consequenties van de keuze voor 153 opvangplekken in plaats van vasthouden aan 278 opvangplekken voor asielzoekers

1. **Vertraging van het proces met vier tot zes maanden**
   Het proces vertraagt met vier tot zes maanden, omdat we een nieuw plan van aanpak met een sluitende businesscase voor 153 opvangplekken moeten maken, waarover de raad vervolgens moet besluiten. Het huidige plan van aanpak en de businesscase is gebaseerd op 278 opvangplekken. De uitvoering van het huidige plan is voor 153 plekken niet haalbaar op basis van het voorgestelde normbedrag per persoon. Dit komt door de kosten voor overhead: voor 153 personen zijn voor een deel dezelfde voorzieningen, begeleiding en veiligheidsmaatregelen nodig als voor 278 personen.

   Het organiseren van een referendum neemt 4 tot 6 maanden tijd in beslag, waarin de uitvoering helemaal stil ligt, in afwachting van het raadsbesluit over de referendumuitslag.

2. **Veel minder inzet op dagbesteding, werk, integratie en**
   We moeten onze visie op asielopvang bijstellen om binnen een voor het rijk acceptabel normbedrag per asielzoeker te blijven. We kunnen dan veel minder inzetten op dagbesteding, werk, integratie en meedoen. Daarmee kunnen wij niet voldoen aan het criterium van kwalitatief goede opvang die boven aantallen, vorm en duur gaat. Het hart van onze aanpak gaat hiermee verloren. We zetten nu vol in op dagbesteding, werk, integratie en meedoen, om mensen voor te bereiden op een leven in Nederland, maar ook om te voorkomen dat zij zich gaan vervelen en overlast gaan veroorzaken. Het is ons gelukt om de opvang voor 278 personen binnen een acceptabel normbedrag te houden. Maar voor 153 personen gaat dit niet lukken, zie ook het punt hierboven.

3. **Beveiligingsmaatregelen niet gegarandeerd**
   Het huidige plan aanpak voorziet in extra structurele veiligheidsmaatregelen, wat voor de raad een van de uitgangspunten is en een nadrukkelijke wens is vanuit de samenleving. De voorgestelde beveiligingsmaatregelen zijn bij lagere aantallen niet gegarandeerd. We zullen een nieuwe berekening moeten maken om in beeld te brengen of 24/7 beveiliging per locatie en de extra inzet van 3 boa’s voor toezicht in de wijk nog mogelijk zijn.

4. **Ontwikkelcentrum is niet haalbaar**
   Het Ontwikkelcentrum zoals we dat nu voor ogen hebben is niet haalbaar op basis van 153 opvangplekken. Daarmee pakken we niet de kans om deze nieuwe voorziening in combinatie met de doelgroep vluchtelingen ook in te kunnen zetten voor vluchtelingen uit Oekraïne, statushouders en inwoners met een ondersteuningsvraag. Bij een Ontwikkelcentrum met 153 plekken voor asielzoekers worden de kosten per persoon te hoog. We zullen dan uitkomen op een normbedrag dat niet acceptabel is voor het rijk.

5. **Het is aannemelijk dat de volgende indicatieve opgave voor de gemeente Nijkerk hoger ligt dan 278 plaatsen**
   Door voor 153 plaatsen te kiezen handelen we vanuit het huidige perspectief en nemen we toekomstige ontwikkelingen niet mee. We kiezen dan niet voor een duurzame oplossing. Op 1 februari 2026 komt er een nieuwe indicatieve opgave. Vervolgens moeten gemeenten in provinciaal verband op basis van de nieuwe cijfers opnieuw plannen maken en neemt de minister eind 2026 een nieuw verdeelbesluit.

   Het is aannemelijk dat de gemeente Nijkerk in de volgende indicatieve opgave hoger uit zal komen dan 278 plekken om de volgende redenen:
   - Prognoses van het ministerie. In het medio en maximum scenario is de opgave veel hoger dan 278.

- De nieuwe methodiek die is toegepast bij het huidige verdeelbesluit, namelijk op basis van kansrijke en haalbare plannen in plaats op basis van inwonersaantal en sociaaleconomische score, zoals in de Spreidingswet is vastgelegd. Wordt de methodiek uit de Spreidingswet gevolgd, dan zal de opgave hoger zijn dan 278.

Meerjaren Productie Prognose van het ministerie van Asiel en Migratie

Het ministerie van A&M maakt elk half jaar een Meerjaren Productie Prognose (MMP) met als voornaamste doel om een gedeeld toekomstbeeld te schetsen voor de migratieketen. Er wordt een kwantitatief beeld geschetst van de instroom, doorstroom en uitstroom van de verschillende onderdelen van de migratieketen. Dit gebeurt in de vorm van 3 scenario's: minimum, medio en maximum.

Prognoses worden gemaakt om inzicht te krijgen in risico's en als ondersteuning om weloverwogen beslissingen te kunnen nemen over beleid. Ten overvloede: een prognose is een inschatting en biedt geen garantie voor de daadwerkelijke realisatie. In het algemeen geldt dat hoe verder in de tijd, hoe groter de mate van onzekerheid wordt en hoe meer de cijfers indicatief zijn. De prognose is het meest betrouwbaar over de eerste periode van 1,5 à 2 jaar. Hoe verder in de tijd, hoe groter de onzekerheid. De laatste MPP schetst een toekomstbeeld tot en met 2028.

Op basis van een landelijke opvangbehoefte van 96.000 opvangplekken in 2025, heeft de gemeente Nijkerk een indicatieve opgave gekregen van 278 opvangplekken voor asielzoekers.

Op basis van de huidige prognoses van het ministerie komt de gemeente Nijkerk rond de volgende opgaven uit:

- Minimum scenario: Als de (landelijke) behoefte aan asielopvang in 2027 en 2028 28.100 opvangplekken bedraagt, krijgt de gemeente Nijkerk een indicatieve opgave van **ten minste 81 of 82 opvangplekken.**
- Medio scenario: Als de (landelijke) behoefte aan asielopvang in 2027 en 2028 166.000 opvangplekken bedraagt krijgt, de gemeente Nijkerk naar verwachting een indicatieve opgave van **ten minste 480 of 481 opvangplekken**.
- Maximum scenario: Als de (landelijke) behoefte aan asielopvang in 2027 en 2028 224.600 opvangplekken bedraagt, krijgt de gemeente Nijkerk een indicatieve opgave van **ten minste 650 of 651 opvangplekken**.

N.B. 1: De landelijke opvangopgave wordt vaak een paar procent hoger geraamd dan het aantal bedden dat op een bepaald moment wordt beslapen. Dit gebeurt o.a. om rekening te houden met 'snijverlies'. Van snijverlies is sprake wanneer er zwaarwegende (medische of ethische) redenen zijn om niet het maximale aantal personen op een kamer te plaatsen.

N.B. 2: Er is nog geen raming van de landelijke behoefte aan asielopvang op 1 januari 2029. In het minimumscenario kan nu alleen rekening worden gehouden met de opvangbehoefte tot 1 januari 2028.

6. We gaan voorbij aan afspraken in het provinciale plan en de oproep van de CdK

Het nieuwe verdeelbesluit houdt geen rekening met het provinciale plan en alle afspraken die de gemeenten onderling hebben gemaakt over een redelijke en haalbare verdeling. In het huidige verdeelbesluit is geen sprake van een redelijke verdeling over de gemeenten. Naast de prognoses zijn dit ook redenen waarom we gehoor willen geven aan de oproep van de Commissaris van de Koning om vast te houden aan ons gezamenlijk plan en alle afspraken die daaronder liggen.

7. Nieuwe uitspraak over spreidingsprincipe nodig

Mocht de raad besluiten om te gaan voor 153 plaatsen, dan moeten we een nieuwe businesscase maken voor opvang in eigen beheer. En zullen we voordat we een nieuw plan van aanpak gaan uitwerken, antwoord nodig hebben op de vraag of we het spreidingsprincipe moeten blijven hanteren of dat we alleen opvang realiseren op de twee locaties in Nijkerk die al zijn uitgewerkt. De wens om te spreiden kwam uit het participatieproces naar voren.

Als we ervoor kiezen om door te gaan met 153 opvangplekken op de twee locaties in Nijkerk, dan

concentreert de opvang van vluchtelingen zich in Nijkerk met 153 asielzoekers, 239 vluchtelingen uit Oekraïne, 40 statushouders in de doorstroomlocatie Passantenhaven en 9 minderjarige statushouders aan de Holkerstraat.

8. **Geen combinatie met woningen voor starters en jongeren in Hoevelaken en Nijkerkerveen**
   De kans die de opvang van asielzoekers biedt om een combinatie te maken met de realisatie van woningen voor starters en jongeren in Hoevelaken en Nijkerkerveen laten we dan lopen. Mocht de raad dit als een op zichzelf staand project willen doorzetten, dan is dit een nieuwe situatie en moet daarvoor een nieuw traject worden opgestart.

9. **Vertraging betekent stilvallen van contacten met de samenleving**
   Er is een intensief participatietraject doorlopen dat de basis vormt voor een duurzame verstandhouding met betrokken inwoners, ondernemers en andere betrokkenen, ook voor de realisatiefase. Ruim 80 inwoners hebben aangegeven aan de slag te willen als vrijwilliger. Als er een nieuw plan van aanpak moet komen, zullen we inwoners en ondernemers opnieuw moeten betrekken met een nieuwe vraagstelling.

10. **Kennis en ervaring deskundigen verdwijnt**
    Bij een verlaagde asielopgave, is de huidige inzet van het programmateam Vluchtelingen niet meer nodig. Extern ingehuurde medewerkers met expliciete kennis en ervaring van de opgave in Nijkerk zullen andere opdrachten aannemen en mogelijk niet meer beschikbaar zijn voor het vervolg.